

STUGTURER I SVENSKA VINTERFJÄLL

ÖSTERLEN
Vintervandra
i glittrande frost

Bestig
dina
lokala
berg!

VEMDALEN
Virvla över fjället
med hundspann

KORVKALAS
Klassisk utedat
med en twist

En ganska obråkig kvinna, som heter Helena Rosquist Traneving, hörde talas om det här med highpointing för några år sedan och tände till ordentligt på utmaningen att samla alla landskaps-toppar i Sverige. Från den lägsta högspunkten på Öland (55 meter), till de lite tuffare utmaningarna i svenska fjällen.

Helena avverkade inte bara alla 25 highpoints utan passade även på att besöka samtliga 30 nationalparker och vandra en del av varje landskaps huvudvandringsled. Som grädde på moset prickade hon in några geografiska punkter: landets västligaste, östligaste, nordligaste, längsta, och så de tre mittpunkterna.

– Jag höll på i två år, 2014 och 2015, men det hade ju lika gärna kunnat ta 15 år. På ett sätt var det enkelt: jag visste ju ganska exakt vad jag skulle göra på all min lediga tid de närmaste åren. En topp är konkret. Och jag tror jag var först med att besöka alla landskapens högsta toppar. Men det registreras inte officiellt någonstans, så det är möjligt att någon tjomme gjort det före mig.

På vandringstjehen.se kan du läsa mer om landskapens 25 toppar och hur det gick till när Helena Rosquist Traneving kryssade dem allihop.

Helena Rosquist Traneving har inte bara kämpat mot snöstormar och exponerad terräng. Hon har även besökt platser hon aldrig skulle kommit på tanken att besöka innan hon fick upp ögonen för highpointing.

– Vem åker till Skånes högsta punkt? Eller Ölands? Den ligger för övrigt mitt på en åker och det svåraste med att bestiga den var att hitta den. Och jag hade nog aldrig åkt till Dalslands högsta punkt heller, om det inte varit för det här.

Hon får tänka en stund på frågan om den bästa bonusupplevelsen under highpointing-åren, men landar i att det var bestigningen av Dalarnas högsta topp, Storvätteshogna, 1 204 meter över havet.

– Normalt tar man den från Grövelsjön, men jag tog den från Töfsingdalens nationalpark istället. Där är det inte många som går. Det kändes verkligen som att man var helt själv. Och att sedan komma upp och möta en massa folk som kommer från Grövelsjöhållet, det var rätt häftigt. Eller en massa förresten, det var fyra pers där (skratt).

Men låt oss återvända till den mer krävande toppjakten. Man kan gissa att en viss tomhet infinner sig när man fokuserat så intensivt på ett speciellt projekt – och så är projektet plötsligt över. Samlaren står där med alla pokemons och sneglar snart på nästa nivå. Fler än Helena Rosquist Traneving har ställts inför frågan "Vad ska du göra nu då?". För hennes del kanske svaret blir vattenfall.

Ställer man samma fråga till Renata Chlumska suckar hon lite uppgivet. Hon har ju radat upp en ganska imponerande svit med expeditioner

Vi passar inför toppattacken. Stoppar i oss en macka, dricker termosvarm choklad, ruggar en torktat filos. Att hålla ordning på blodsockernivån kan, som alla vet, vara svårskapet mellan katastrof och triumf.

Kollar utrustningen, byter blickar. Och med gott mod går vi den sista framsidan. Vi har hitat en perfekt väster i väderet och ett högtryck gör sikten god, samtidigt som vinden är så svag att den inte kommer att förfölja för oss. Lavafaran är noll.

De sista höjdmätarna brinner det lite i lären och vi andas ansträngt. Jag riktar ner de sista 69 stegen, 68, 67 ...

När vi kommer allra högst upp infinner sig exofrin. Världen öppnar sig och panorama är 360 graders fridenskönhet. "Kolla där är Globen" säger min dotter (hela och ett halvt) och pekar. Och ja, i norr ser vi tydligt världens största svenska byggnad. Vi har precis besegrat Stockholms läns högsta topp, Tornberget i Hammarby kvarnområde, 111 meter över havet, och kan blicka ut över stora skogar och huvudstadens skyline.

Det är utan nöjd något specifikt med att få ställa sig på toppen. Men som alla smarta åväntyrare vet vi att toppen härta är halvsvag, så vi tar vila selfies som bevis på den lyckade bestigningen och skyndar snart ner till basläget där vi ställt bilen drygt en timme tidigare.

TVÅ OLika TOPPLISTOR

Nej, Tornberget är inte Mount Everest. Det är en högst medfokrat kulle i ett vackert stadsnära naturreservat, bara några slarviga stenkast från allsinn vrig. Men det är helt klart en topp. Och obeskriftigt högsta i Stockholms län – vilket gör att den känner lite extra glatt i magen på många av oss. För vi människor tycker ha det här med highpointing i blodet, sedan längst inom begreppet myntades.

Berg har historiskt sett använts både som religiösa pilgrimsål och symboler för styrka och makt. Till exempel i USA, som förmögligen var der land (eller stället, förmingen av stater) där highpointing förest tog fart på allvar. Redan under 1900-talets förra hälft bjöd de ägande amerikaner sista på sig de olika staternas högsta toppar. Och nu blev det kringflitigt i flera steg. Vilka toppar var egentligen högsta? Det var vid den tiden inte helt färsleget.

Aven den geografiska avgränsningen av USA kom att diskuteras. Från början räknade man med 48 stater och sedan tillkom Alaska och Hawaii. Kanske borde också de brigata punkterna i Puerto Rico, Guam, Samoa och andra amerikanska territorier räknas in? Här det än blev med den sakn så kom highpointing som företeelse över världen, och kanske mest kända samlings toppar folk

strivat efter är föremålet Seven Summits. Och inte om här är allt solklart. Ursprungligen omfattade Seven Summits de högsta topparna i var och en av de sju världshälarna, som förest klämnades av Richard Bass 1985: Mount Everest (Asien), Aconcagua (Sydamerika), Denali (Nordamerika), Kilimangiaro (Afrika), Elbrus (Europa), Mount Vinson (Antarktis) och Kosciuszko (Australia).

Men det kunde man ju rikta ut med avsikt att undvika av berg skaffa vackra protester. Legendariskens legender i bergbestigningsområdet.

Flyttar vi fokus till highpointing i Europa blir det knappast enklare. Vilken kontinentalplatta

räknas som Europa? Vilket territorium hör till vår världsdel? Och som om intet vore nog är tyvärr delen av europeiska stater enskilt ganska turbulent.

OKLART TAK I JÄMTLAND

Klar är att den svenska fotografen och åväntyraren Emma Svensson för några år sedan besteg de 49 toppar, en i varje land, som beskar räkna till "Core Europe" – inom ett år dessutom, vilket var någon sorts rekord. För säkerhets skull tog hon

UTE FAKTA

TVÅ VERSIONER AV SEVEN SUMMITS

Richard Bass var den första att samla ihop en lista över alla kontinenters högsta berg och sedan klättra dem. Den 30 april 1985 färdigställdes han världens första Seven Summits när han klev aldrig högst upp på Mount Everest. Han var sedan med och skrev boken Seven Summits - och plötsligt var denna toppjakten en ikon inom klättrarvärlden.

Reinhold Messner reviderade året därpå Bass lista, genom att ersätta Australiens fjälland med Australien-Nya Guinea. Messners utmärkning antogs av Pat Marrow, som blev den första att klara av samtliga åtta toppar och därmed båda listorna.

2007 blev Olof Sundström och Martin Lenzter de första svenska att genomföra Seven Summits (båda Bass och Messners lista). De kryddade expeditionerna med att åka skidor utför samtliga berg och blev därmed först i världen med det projektet. Idag kan man inte åka skidor på Carstenz pyramid i och med att glaciären smält.

Renata Chirumka blev 2014 första svenska kvinnan att genomföra Seven Summits (båda Bass och Messners lista, även hon).

är högsta toppen i området men ligger i fel land (90 meter in i Norge). Vid landsgränsen befinner man sig 1 743 meter över havet – men den högsta egentliga toppen beskar räkna 1 728 meter över havet på en granstopp som heter Stosesola (Tempel) på den svenska/timrländska sidan.

Ju du fattar, man kan bråka om alt om man är kalenderberättare. Jag befarar att vi kommer att få en massa liknande hästar på grund av föregående meningars resonemang.

En ganska obeklig människa, som heter Helena Rosquist Tranberg, hörde talas om det här med highpointing. För några år sedan och tände till oron i området om utmaningen att samla alla landskaps-toppar i Sverige. Från den lägsta högsta punkten på Öland (55 meter), till de lite närmare utmaningarna i svenska fjällen.

Helena överkände inte bara alla 25 highpoints utan passade även på att besöka samtliga 10 nationalparker och vandra en del av varje landskaps huvudvandringsled. Som gräddle på most prickade hon in några geografiska punkter: landens vissligaste, östligaste, nordligaste, ligsta, och sista tre mittpunkterna.

25
TIPSSVERIGES ALLA
LANDSKAPSTOPPAR

Amerika har sina stater, vi i Sverige har våra landskap. Ett highpointing-projekt som passar hobbyäventyren.

Sköne: Magleröd, 212 m ö h

Halland: Högalibeknall, 226 m ö h

Småland: Tomtabacken 377 m ö h

Blekinge: Råvabacken 189 m ö h

Gotland: Lojsta hed 82 m ö h

Öland: Höghäll 55 m ö h

Östergötland: Stanabo 328 m ö h

Västergötland: Galtåsen 363 m ö h

Dalsland: Bältsjöen 301 m ö h

Bohuslän: Björnerödsniggen 222 m ö h

Västmanland: Fjällberget 466 m ö h

Uppland: Tällmossen 117,56 m ö h

Södermanland: Vensbrinksberget 124 m ö h

Närke: Tornabodahöjden 298 m ö h

Värmland: Granberget 701 m ö h

Dalarna: Storvätteshogna 1 204 m ö h

Gästrikland: Lustigknopp 402 m ö h

Medelpad: Myckelberget 578 m ö h

Härjedalen: Helagsfjället 1 797 m ö h

Jämtland: Storsöla (Templet), 1 728 m ö h

Angermanland: Täskjöberget 634 m ö h

Hälsingland: Gärddalen 670 m ö h

Västerbotten: Amilden 551 m ö h

Norrbottna: Vilberget 594 m ö h

Lappland: Kebnekaise (Nordtoppen), 2 096 m ö h

"Vem åker till Skånes högsta punkt? Eller Ölands? Den ligger för övrigt mitt på en äker och det svåraste med att bestiga den var att hitta den."

– Jag brilj på i två år, 2014 och 2015, men det hade ju lika givna lämnat till 15 år. På ett sätt var det enkelt jag visste ju ganska exakt vad jag skulle göra på all min lediga tid de närmaste åren. En topp är konkret. Och jag tror jag var fört med att besöka alla landskapens högsta toppar. Men det registreras inte officiellt någorlunda, så det är möjligt att någon tjuvete gjort det före mig.

På [höghöjden.se](#) kan du lista mer om landskapens 25 toppar och hur det gick till när Helena Rosqvist Transevng kryssade dem allihop. När det gäller att sanda toppar finns det inget rätt eller fel. Och en gissning är att mätkarta för icke registrerade sandare är enormt. Understeknad har för övrigt, i och med denna artikel, börjat spara på och betra av de högsta topparna i mitt närområde i Nyköpingshult. Och hora researchen, att hitta vilka toppar det handlar om, leder till en del ganska intressanta diskussioner i och med att det inte finns någon officiell lista. Men det är flödande idéer som hushåller lokala höjdhörnor.

Det som jag trodde var högsta toppen i timoren, Glasberget (48 meter över havet), är i-facto hurs förtoppen till den riktiga ett 20-tal meter längre söderut. Och den totala konsekvensen som rikt kring att Vimberget (67 meter över havet) är högsta topp i kommunen visar sig vara hettspik. Det finns en handfull högsta toppar och i dagsläget verkar den högsta vara en sorts på alla kartor är namnlös men i folkmun kallas Smedjekirborg (92 meter över havet, nära Stora Vika). Men vad vet väl jag? Diskussionen fortgår.

– Vem åker till Skånes högsta punkt? Eller Ölands? Den ligger för övrigt mitt på en äker och det svåraste med att bestiga den var att hitta den. Och jag hade nog aldrig trott till Dalslands högsta heller, om det inte varit för det här.

Hon får tänka om snart på frågan om den härla bomsupplevelsen under highpointing-delen, men landar i att det var bestigningen av Dalarnas högsta topp, Storvätteshogna, 1 204 meter över havet.

– Niemot tar man den från Gotlandsjön, men jag tog den från Töfelingdalen nationalpark istället. Där är det inte många som går. Det kändes verkligen som att man var helt själv. Och att sedan komma upp och möta en massa folk som kommer från Grövelsjöhällen, där var rätt häftigt. Eller en massa förresten, det var fyra pers där (skratt).

Men låt oss återvända till den mer krävande uppjakten. Man kan gissa att en viss tonhet infinner sig när man fokuserar så intensivt på ett speciellt projekt – och så är projektet plötsligt över. Samlaren står där med alla pokémons och uneglar snart på nästa nivå. Fler än Helena Rosqvist Transevng har ställt ifrån frågan "Vad ska du göra nu då?". För honom del kanske svaret blir vattenfall. Säger man samma fråga till Renata Chlumskas suckar hon lite uppgivet. Hon har ju radat upp en ganska imponerande sitt med expeditioner

mellan peakhagging och highpointing, men peakhagging har traditionellt sett slagit litet ut vandringshället.

När det gäller att sanda toppar finns det inget rätt eller fel. Och en gissning är att mätkarta för icke registrerade sandare är enormt. Understeknad har för övrigt, i och med denna artikel, börjat spara på och betra av de högsta topparna i mitt närområde i Nyköpingshult. Och hora researchen, att hitta vilka toppar det handlar om, leder till en del ganska intressanta diskussioner i och med att det inte finns någon officiell lista. Men det är flödande idéer som hushåller lokala höjdhörnor.

Det som jag trodde var högsta toppen i timoren, Glasberget (48 meter över havet), är i-facto hurs förtoppen till den riktiga ett 20-tal meter längre söderut. Och den totala konsekvensen som rikt kring att Vimberget (67 meter över havet) är högsta topp i kommunen visar sig vara hettspik. Det finns en handfull högsta toppar och i dagsläget verkar den högsta vara en sorts på alla kartor är namnlös men i folkmun kallas Smedjekirborg (92 meter över havet, nära Stora Vika). Men vad vet väl jag? Diskussionen fortgår.

VAD ÄR NÄSTA GREJ?

Jag gissar att du som läser det här nu börjar fundera på det lokala narrativ du vuxit upp med. Stämmer det verkligen? Eller går det att hitta nya toppar som är högare än de gamla? Marsch, pannkaka och undersök, helt enkelt. Ett tips här är Lämmäntietoets fantastiska webb, [höghöjden.se](#), där du kan rymma in exakt område och få vettiga kärnehöjder med höjdhörnor, även Strava-appen, som många använder för att logga cykel- eller löppass, är hybat eskt (fr det mest).

Men låt oss återvända till den mer krävande uppjakten. Man kan gissa att en viss tonhet infinner sig när man fokuserar så intensivt på ett speciellt projekt – och så är projektet plötsligt över. Samlaren står där med alla pokémons och uneglar snart på nästa nivå. Fler än Helena Rosqvist Transevng har ställt ifrån frågan "Vad ska du göra nu då?". För honom del kanske svaret blir vattenfall.

Himligheter har vi lite slarvigt definierat highpointing som att bestiga "den högsta punkten i varje ..." och fyllt igång i välfritt geografiskt område. Världsdeler, stater, länder, landskap, kommuner. En annan approach är företeelsen peakhagging, det vill säga att beta av och sonda på exempelvis alla världens 8 000-meterstoppar eller de svenska 2 000-meterstopparna. Det finns ingen klar gräns

speciellt med att komma upp på en höjd. Att nå högst upp. Det kan vara rent kämpevänskt också, att ha tagit sig upp för en uppförsbacke. Man får perspektiv och man får en överblick, en vy. Jag tror att det är endagna hitar som lockar och gör att vi drar dit. År du vilse några stans, då vill du komma upp för att se var du är och kanske också se var det finns andra miljöer. Hur ser landskapet ut? Varer sig det att klättra upp i ett träd eller ta hissen upp i en skyskrapa.

LURAD PÅ HÖGSTA TOPPEN

Det där med att ta sig upp på en höjd för att få perspektiv på tillvaron, är liksom koppla till en rad spänande tankräkningar. Friedrich Nietzsche grubblade en del som bekant, och kom fram till att flagelperspektivet – eller i alla fall topplen av bergen-perspektivet – gav rág i ryggen på den dystraste av betraktare. "Den som klättrar upp på de högsta bergen skräcker åt alla tragedier, verkliga eller imaginära", smedde han.

För många är sedan var jag och cyklade mountainbike på Jylland. Vi hade trampat runt på fantastiska stigar i några dagar och jag ville verkligen bestiga, i det här fallet cyklandes, Himmelbjerget 147 meter över havet – vilket vi gjorde. Det kändes viktigt då jag trodde att det var Danmarks högsta berg. Det troddes till och med danskaerna ända fram till 1847, då man upptäckte att det faktis flera "berg" som var högare i Danmark.

När jag i efterhand förestod att Himmelbjerget inte var Danmarks högsta berg, förändrade det min upplevelse lite. Jag hade aldrig istet varit på Danmarks tak.

genom åren. Tente minst när det gäller det finaste man kan göra inom highpointing: Seven Summits, Givenvis inkluderande både Kosciuszko och Carstensz Pyramiden.

– Jag har tänkt en del på det där, för det är en av de absolut vanligaste frågorna jag får: "Vad är nästa grej?". Jag skulle kunna göra fem expeditioner varje år och folk skulle intill fråga "Vad är nästa grej?". "Mänskens högsta berg?" Och sedan alla bergespassen en närmast magisk dragningskraft. Och det räcker inte med halvvägs. Vi, om jag nu ska generalisera något, drar verkligen till att komma högst upp.

Så är det för mig när jag knäller upp på Tornberget, 111 meter över havet. År det så även för Renata Chlumska, när hon klättrar upp på Denali, Everest eller Mount Vinson?

– Jag vet inte om toppen är anserlunda för mig än för någon annan. Men det är alltid någonting

UTE FAKTA

STOCKHOLMS EGEN SJUA

Ladda hem appen Storyspot, bestig sjua stoppar i Stockholm - och hör Renata Chlumska berätta om sina upplevelser från "stora" Seven Summits.

Hammarbybacken

Mount Everest, Asien, 8 848 m ö h

Tantolunden

Aconcagua, Sydamerika, 6 965 m ö h

Hagakullen

Denali, Nordamerika, 6 190 m ö h

Skinnarviksberget

Kilmerjaro, Afrika, 5 895 m ö h

Vanadislunden

Ebrus, Europa, 5 692 m ö h

Vita bergen

Mount Vinson, Antarktis, 4 892 m ö h

Långholmen

Cerentz Pyramid, Oceanien, 4 884 m ö h

"Tänk om man skulle upptäcka att det finns en topp som är tre meter högre än Mount Everest. Skulle det förändra något för dem som varit uppe?"

Tänk om man skulle upptäcka att det finns en topp som är tre meter högre än Mount Everest. Skulle det förändra något för dem som varit uppe?

– Du behöver inte ens dra det till Mount Everest, säger Renata Chlumtska. Kolla Kebnekaise. Sydtoppen är officiellt inte längre högst. Du ska dig till Nordtoppen om du vill vara högst upp i Sverige idag. Det är klart att det är en skillnad. Den är härflin, men den finns ännu där.

Hon jämför med Shishapangma i Himalaya, världens 14:e högsta berg.

– Vi nödde fietstoppen men inte husvadstoppen, men det fanns liksom inget som stack upp över oss – det skiljer ju bara tio meter. Men det är ändå reflekt. Man vill ha det där sista, det är allra högst upp som riknas. Och det är klart, skulle inte Mount Everest vara högst längre si ... det skulle inte känna likadan. Jag kan inte sticka under stol med det. Men då skulle jag kunna säga att jag var där när den var det högsta berget i världen.

KEBNEKAISE STOD OBESTIGET

Aven om mänskiskans förmodligen alltid dragnit till toppar kom inte registrering och systematisering igång förrän under de senaste seklen. Och föret 1986 bildade Jack Longacre Highpointers Club i USA. Vinnerligen tog folk sig upp på toppar och lämnade spår efter sig även för flera tusen år sedan, men då föremållades mer av religiös skål än senare klättring. Mount Pulag på Filippinerna (2 928 m ö h) bestegs redan för åttusenear 4 000 år sedan, till exempel, när man ville besöka astlarna och begravva promisenta medborgare. Och japanska Mount Fuji (3 776 m ö h) första dokumenterade bestigning ägde rum redan år 663.

På 1700- och 1800-talen fick många av de högsta bergen i Alperna besök för första gången. Kebnekaise stod obestiget ända till 1883, då Charles Rabot, Pehr Abrahamsson och Hans Monson berget. Men egentligen hande inget på

highpointing-fronten förrän tidigare nämnda intressekring i början av 1900-talet. Först i och med att det moderna frihöftslivet tog form upprixtades officiella topplistor med höjdangivelser, namn och datum.

En ganska tidig topptävlingssktion fanns i Riksgränsen redan på 1910-talet, då man kunde ta 7- eller 12-toppsmarkar med guide. Under senare år har det växt fram lokala highpointingprojekt över hela Sverige med liknande uppställningar. Några av dem kända är Tio Toppar Tävlebok, Top of Arjeplog och Seven Summits Stockholm.

Huskyoddens pappa Magnus Ornestad har skapat Seven Summits Stockholm med hjälp av Storyspot, en app där du kan läsa upp berättelser på sju utvalda stockholmtoppar. Topparna är lätt att ta sig till med lokaltrafiken – som kan utflyktsmål för både in- och utbörder. Med appen får du, efter att ha tagit sig till exempelvis Hammarsbybackens topp, tillgång till en berättelse från Renata Chlumtskas bestigning av Mount Everest. Resten av de sju topparna (se fakturuta) ligger upp Renatas berättelser från svenska "räkniga" Seven Summits.

– Vi ville uppmuntra folk att komma ut, säger Magnus Ornestad. Och det på ett kreativt plan. Det blir som om skartjakt och skartanten är en lyssning, en berättelse. Plus att du kan koppla det till en geografisk plats. Du måste ta dig dit för att kunna lyssna och uppleva det. För mig blev Renatas Seven Summits den sista delen pusselbiten för att konceptualisera det i Storyspot-appen.

Skartjakt, ja. Kanske är det den moderna mänskiskans omissika rost efter bekräftelse som gör att si många idag siktar sig till toppen. Allt är möjligt. Vi har tid. Världen har kryss. Belåtningen kommer på sekunderna via Instagram och Facebook. Alla toppar, i princip, är vid det här laget bestigna – men då kan vi vara lite kreativa, sätta toppar på något speciellt klurigt vis.

– Det kanske inte är den mest sympatiska driv-

UTE FAKTA

SJU TOPPAR I MARSLEDEN

Om du letar efter en begränsad men riktigt utmanande svenska Seven Summits, kan du bege dig till Marsfjället i södra Lappland. Marsleden Seven Summits är en tävling där du ska ta dig till sju lokala toppar – alla över 2 000 meter – på en dag. Ingen service ges under loppet, som går i obanhård terräng. Utrustning för att klara en heldag på fjället (avsett väder) krävs för att få starta.

Närmaste vägen mellan topparna ger en sträcka på runt 42 kilometer, toppad med 2 700 höjdmeter. Vinnartiden uppskattas till 6–7 timmar. 2022 går loppet av stapeln den 6 augusti – mer info via facebooksidan Marsleden Seven Summits.